अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
टंगाल, काठमाडौं

मिति: २०८१।०५।२८ गते।

प्रेस विज्ञप्ति

विषयः प्रतिवादीहरू हरीओम कुमार साह, राजेश्वर प्रसाद चौरसियासमेत रहेको भ्रष्टाचार मुद्दामा विशेष अदालतबाट भएको फैसलाउपर आयोगलाई चित्त नबुझी सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएको।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाटः-

- **प्रतिवादी हरीओम कुमार साहले** भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (३) र दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर समेत गरेको देखिंदा निज उपर दस्तुरको बहानामा राष्ट्रसेवकलाई घुस/रिसवत वापत दिएको रकम रु. २,७५,०००।- र नक्कली तथा गलत कागजातहरुबाट विद्यालयमा कार्यरत रही तलव भत्ता बुझिलिई नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएको रकम रु. ३,०४,२१०।- समेत गरी रु. ५,७९,२१०।- (पाँच लाख उनासी हजार दुइ सय दश) बिगो कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (३) र दफा १७ मा उल्लेख भएबमोजिम सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम सजाय गरी घुस रिसवत दिएको रु.२,७५,०००।- (दुई लाख पचहत्तर हजार) ऐ. को दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिम असूल गरी जफत हुन र नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी गरेको रु. ३,०४,२१०।- (तीन लाख चार हजार दुई सय दश) ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम असूल उपर हुन;
- **प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले** भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) र दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर समेत गरेको देखिँदा निज उपर हरीओम कुमार साहबाट दस्तुरको बहानामा गैरकानूनी लाभ घुस/रिसवत **लिएको** रु. २,७५,०००।- र आफैंले नक्कली तथा गलत कागजातहरुका आधारमा विद्यालयमा कामकाजमा लगाएको तथा सिफारिस गरी तलव भत्ता वापत भुक्तानी दिलाई आफ्नो अधिकारको दुरुपयोग गरी नेपाल सरकारलाई हानिनोक्सानी पुऱ्याएको रु. ३,०४,२१०।- समेत गरी बिगो रु.५,७९,२१०।- (पाँच लाख उनासी हजार दुइ सय दश) कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) र दफा १७ मा उल्लेख भए बमोजिम सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम सजाय गरी घुस/रिसवत लिएको रकम रु.२,७५,०००।- ऐ. को दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिम असूल गरी जफत हुन र नेपाल सरकारलाई हानिनोक्सानी पुऱ्याएको बिगो रु. ३,०४,२१०।- ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम असूल उपर हुन; र
- **प्रतिवादीहरु रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादवले** भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुरमा मतियार हुने कार्य कसूर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निजहरुलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २२ को प्रतिवन्धात्मक **वाक्यांशमा** उल्लेख बमोजिम रु. ३,०४,२१०।- बिगो कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम सजाय हुन

मागदाबी लिई विशेष अदालत, काठमाडौंमा आरोपपत्र दायर गरिएकोमा विशेष अदालतको मिति २०८०/०९/२२ को फैसलाबाट निम्न आधारहरू लिई उक्त आरोपमा आंशिक कसूर ठहर भएकोः-

- प्रतिवादी हरिओम कुमार साहले यस अदालतमा बयान गर्दा नियुक्तिको लागि लाग्ने दस्तुर र जागिर पाए बापत भोज गर्न भनी जम्मा १८ हजार २ सय ५० रुपैयाँ प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियालाई दिएको भनी लेखाएको र प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले लिएको तथ्य ईन्कारी गरेको भएपनि अनुसन्धान समक्ष रकम लेनदेन भएको तथ्य उल्लेख भएको देखिंदा अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयानमा प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले लेखाएको रु.१७,०००।- लाई मात्र रिसवतको बिगो कायम गर्न न्यायोचित हुने देखियो।
- प्रतिवादी महेश यादव भन्ने महेश प्रसाद यादवका हकमा कर्मचारीसँगको मिलेमतोमा गलत तथा नक्कली कागजातहरूका आधारमा विभिन्न व्यक्तिहरूलाई शिक्षकको रूपमा तलव भत्तासमेत भुक्तानी दिलाउन शिक्षा अधिकृत (विद्यालय निरीक्षक) प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको सहयोगी मतियारको भूमिकामा निर्वाह गरेको भन्ने आरोप रहेकोमा यस मुद्दामा प्रसंग उठाईएको दुवै विद्यालयसँग निज सम्बन्धित भएको देखिंदैन। तसर्थ आफ्ना हकमा ईन्कारी बयान गर्ने राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको अनुसन्धान अधिकारी समक्षको बयान मात्रको आधारमा यी प्रतिवादीको संलग्नता भएको भन्न मिलेन।

विशेष अदालतको उपरोक्त फैसलाउपर आयोगलाई चित्त नबुझी देहायबमोजिमका आधार लिई सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा मिति २०८१।०५।२७ मा पुनरावेदन गरिएको छः-

देहायः

क) प्रतिवादी हरीओम कुमार साहले अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयान गर्दा जगरनाथपुर गाउँपालिकाका शिक्षा अधिकृत वि.नि. राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले रोजगार दिलाईदिन्छु भनी निवेदन दस्तुर, अभिलेख कायम दस्तुर जस्ता विभिन्न किसिमका दस्तुरहरुको बहानामा पटक/पटक गरी रु. २,७५,०००।- लिएर कागजात उपलब्ध गराई निज चौरसिया आफैंले साथ लिई गई विद्यालयमा हाजिर गराउनु भएको भनी वयान गरेको देखिएबाट प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ९ बमोजिम प्रतिवादीले अनुसन्धानको बयानमा व्यक्त गरेको कुरालाई प्रमाणमा लिई आरोपदावी बमोजिम प्रतिवादीहरु राजेश्वर प्रसाद चौरासिया र हरीओम कुमार साहले घुस/रिसवत लिएको/दिएको रकम रु.२,७५,०००।-(दुई लाख पचत्तर हजार) कायम गरी सजाय गर्नु पर्नेमा विशेष अदालतले फैसला गर्दा समेत अनुसन्धान अधिकारी समक्षको बयानमा प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरासिया स्वयमंले लिएको भनी लेखाएको रु.१७,०००।- लाई नै रिसवतको बिगो कायम गर्न न्यायोचित हुने देखियो भनी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।

ख) प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयान गर्दा हरिओम कुमार शाह लगायतका व्यक्ति र कागजातहरु समेत लिई आउने र आफुलाई सहयोग वापत रकम उपलव्ध गराउने व्यक्ति श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय सेढ्वा विर्ता पर्साका भु.पु.प्रधानाध्यापक महेश प्रसाद यादव र श्री राम प्राथमिक विद्यालय पिपरडाढी पर्साका प्रधानाध्यापक रामवेलास प्रसाद पटेल हुन् भनी खुलाईदिएको। मुख्य आरोपी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले सनाखत समेत गरिदिइ आफुलाई सहयोग गर्ने व्यक्ति भनी खुलाईदिए अनुसार निज महेश यादवले विभिन्न व्यक्तिहरु लिई गई राजेश्वर प्रसाद चौरसियाबाट नक्कली तथा गलत कागजातहरु उपलव्ध गराउनमा सघाउ पुऱ्याउने कार्य गरी सोही नक्कली तथा गलत कागजातहरुका आधारमा आफु अनुकुलका व्यक्तिहरुले समेत तलव भत्ता भुक्तानी प्राप्त गर्ने गरी निकासा पठाउन तलव भत्ता निकासा सिफारिस गरी/गराई निज राजेश्वर प्रसाद चौरसियालाई गैरकानूनी लाभ उपलव्ध गराउने काम गरेको खुल्न आएकोले राष्ट्रसेवक कर्मचारीसंगको मिलेमतोमा गलत तथा नक्कली कागजातहरुका आधारमा विभिन्न व्यक्तिहरुलाई शिक्षकको रुपमा तलव भत्ता समेत भुक्तानी दिलाउन गैरकानूनी लाभ प्राप्त गर्न प्रतिवादीहरु रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादवले जगरनाथपुर गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय शिक्षा शाखाका शिक्षा अधिकृत (विद्यालय निरीक्षक) राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको सहयोगी मतियारको भूमिकामा निर्वाह गरेको पुष्टी भै रेहेको अवस्थामा निजहरुलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटीपुर्ण रहेको।

प्रवक्ता

नरहरि घिमिरे

<u>देहायः</u>

सि.न	प्रतिवादी	मुद्दा	आयोगको मागदावी	विशेष अदालतको फैसला र आधार	आयोगबाट सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका आधारहरु
१	**प्र. राजेश्वर प्रसाद चौरासिया, हरीओम कुमार साह, रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादव** (वि.अ. को मु.नं. ०७६-**CR**-०१००), वि.अ. को फैसला मिति २०८०।०९।२२)	**घुस रिसवत लिई नक्कली तथा गलत कागजातहरु को आधारमा शिक्षक नियुक्ती गरी तलव भत्ता समेत भुक्तानी दिई नेपाल सरकारलाई हानिनोक्सानी पुर्याई भ्रष्टाचार गरेको।**	**प्रतिवादी हरीओम कुमार साहले** भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (३) र दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर समेत गरेको देखिंदा निज हरिओम कुमार साह उपर दस्तुरको बहानामा राष्ट्रसेवकलाई घुस रिसवत वापत दिएको रकम रु. २,७५,०००।- र नक्कली तथा गलत कागजातहरुबाट विद्यालयमा कार्यरत रही तलव भत्ता वुझिलिइ नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएको रकम रु. ३,०४,२१०।- समेत गरी रु. ५,७९,२१०।- (पाँच लाख उनासी हजार दुइ सय दश) विगो कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (३) र दफा १७ मा उल्लेख भएबमोजिम सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम सजाय गरी घुस रिसवत दिएको रकम रु. २,७५,०००।- (दुई लाख पचहत्तर हजार) ऐ. को दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिम असूल गरी जफत हुन र नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी गरेको विगो रु. ३,०४,२१०।- (तीन लाख चार हजार दुई सय दश) ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम असूल उपर हुन मागदावी लिईएको, **प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले**	**फैसलाः** प्रतिवादीहरु हरिओम कुमार साह र राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको मिलोमतोमा नक्कली कागजात बनाई प्रतिवादी हरिओम कुमार साहले तलब भत्ता बापत रु.३,०४, २१०।भुक्तानी लिई बदनियतपूर्वक नेपाल सरकारको हानि नोक्सानी पु-याएको देखिन आयो।निज प्रतिवादीहरुले उक्त कार्य बापत प्रतिवादी हरिओम कुमार साह दिने र राजेश्वर प्रसाद चौरसिया लिने भई रिसवत बापत रु.१७,०००।- लेनदेन गरेको देखिन आएकोले भ्रष्टाचार निवारण ऐन,२०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) र (३) तथा दफा १७ को कसूरमा प्रतिवादीहरुबाट जनही बिंगो रु. १,५२,१०५।- असुल गरी निज प्रतिवादीहरुलाई सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिम रिसवत र बिगो बमोजिम जरिबाना जनही रु.१,६०,६०५।- र सोही उपदफाको खण्ड (घ) बमोजिम छ महिना जनही कैदको सजाय हुने ठहर्छ।अन्य प्रतिवादीहरु रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादवले मतियारको भूमिका निर्वाह गरेको तथ्य सबुत प्रमाणबाट पुष्टि हुन नआएकोले निजहरुको हकमा आरोपदाबी पुग्न नसकी सफाई पाउने एवं उल्लेख भएदेखि बाहेकका हकमा समेत आरोपदाबी पुग्न नसक्ने ठहर्छ भनी मिति २०८०/०९/२२ मा फैसला भएको देखिन्छ। **विशेष अदालत काठमाडौंले फैसला गर्दा निम्न आधार ग्रहण गरेको देखिन्छः** **क.** प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको कार्य जिम्मेवारी, र हैसियत यो कसूरसँग सम्बन्धित नै नरहेको अवस्था होईन। निजको जिल्ला शिक्षा कार्यालय सम्मको पहुँच, शिक्षकहरुको दरवन्दी अभिलेखको पहुँच, पारिश्रमिकको सिफारिस गर्दा शिक्षकको नाम सहितको सूची बनाउनु पर्ने कर्तव्य भएकोमा नवनाई गोश्वारा रकमको सिफारिस गरेको अवस्था एवं यो मुद्दा र लगाउमा रहेका समग्र मुद्दाहरुको स्थिति मध्येनजर गर्दा विवादित नक्कली कागजातहरु वनाई प्रतिवादी हरिओम कुमार साहलाई श्री राम प्रा.वि. पिपरडाढी पर्सामा राहत शिक्षकपदमा तलव भत्ता भुक्तानी लिएको आरोपित कसूरमा यी प्रतिवादीहरु हरिओम कुमार साह र राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको संलग्नता देखिन आयो । **ख.** यसै प्रसँगमा, यस मुद्दामा रु.२,७५,०००। प्रतिवादी हरिओम कुमार साहले प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियालाई दिएको र निजले लिएको भनी घुस रिसवततर्फ पनि उक्त रकम विगो	क. प्रतिवादी हरीओम कुमार साहले अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयान गर्दा जगरनाथपुर गाउँपालिकाका शिक्षा अधिकृत वि.नि. राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले रोजगार दिलाईदिन्छु भनी निवेदन दस्तुर, अभिलेख कायम दस्तुर जस्ता विभिन्न किसिमका दस्तुरहरुको बहानामा पटक पटक गरी रु. २,७५,०००।- लिएर कागजात उपलव्ध गराई निज चौरसिया आफैंले साथ लिइ गइ विद्यालयमा हाजिर गराउनु भएको भनि वयान गरेको देखिएबाट प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ९ बमोजिम प्रतिवादी प्रतिवादी हरीओम कुमार साहले अनुसन्धानको बयानमा व्यक्त गरेको कुरालाई प्रमाणमा लिई आरोपदावी बमोजिम प्रतिवादीहरु राजेश्वर प्रसाद चौरासिया र हरीओम कुमार साहले घुस/रिसवत लिएको/दिएको रकम रु.२,७५,०००।-(दुई लाख पचत्तर हजार) कायम गरी सजाय गर्नु पर्नेमा विशेष अदालतले फैसला गर्दा समेत अनुसन्धान अधिकारी समक्षको बयानमा प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरासिया स्वयमंले लिएको भनी लेखाएको रु.१७,००० । लाई नै रिसवतको बिगो कायम गर्न न्यायोचित हुने देखियो भनी फैसला गरेको देखिन्छ।विशेष अदालतले घुस/रिसपतको बापतको रकमको कम बिगो कायम गर्दा लिएको आधार भनेको कै अनुसन्धान अधिकारी समक्ष गरेको बयान नै देखिएकोमा स्वयम् प्रतिवादी हरीओम कुमार साहले प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरासियालाई पटक पटक गरी मसंगबाट रु. २,७५,०००।- रिसवत लिएको भनी अनुसन्धानको अधिकारी समक्ष गरेको बयानलाई विशेष अदालतले प्रमाणमा नलिई केबल मात्र १७,०००/- घुस/रिसवत बापतको बिगो कायम गरी गरेको फैसला त्रुटीपुर्ण रहेको हुँदा प्रतिवादीहरु राजेश्वर प्रसाद चौरासिया र हरीओम कुमार साहको हकमा घुस/रिसवत बापत लिए/दिएको रकम नगद रु. २,७५,०००।—लाई बिगो कायम गरी आरोपपत्र मागदावी बमोजिम हुन पुनरावेदन गर्ने। ख. प्रतिवादी हरीओम कुमार साहले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा राजेश्वर प्रसाद चौरसियालाई विभिन्न किसिमका दस्तुरहरुको बहानामा पटक पटक गरी मसंगबाट रु. २,७५,०००।- रिसवत लिएको भनी बयान गरेको अवस्थामा प्रतिवादीहरु हरीओम कुमार साह र राजेश्वर प्रसाद चौरसिया बिच घुस/रिसवत बापत रु. २,७५,०००।— लिए/दिएको पुष्टी हुन्छ। अभियोग लागेको व्यक्तिले सो अभियोगबाट उन्मुक्ति पाउन वा सजायमा कमी वा छूट पाउने जिकीर लिएमा सो कुराको प्रमाण पुऱ्याउने भार पनि निज उपर नै हुन्छ भनी सर्वोच्च अदालतबाट सिद्धान्त प्रतिपादित (ने.का.प २०६७ भाग ५२ अंक ४ निर्णय नं. ८३४०) भएको अवस्थामा प्रतिवादीहरु हरीओम कुमार साह र राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले घुस/रिसवत नलिए/नदिएको कुराको प्रमाण पुऱ्याउने भार निजहरुमा निहित हुनेमा निजहरुले घुस/रिसवत नलिएको/नदिएको कुनै प्रमाण पेश गर्न नसकेको देखिदाँ प्रतिवादीहरु हरीओम कुमार साह र राजेश्वर प्रसाद चौरसियालाई घूस/रिसवत लिए/दिएको तर्फको आरोपपत्र मागदावीमा सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको। ग. प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयान गर्दा हरिओम कुमार शाह लगायतका व्यक्ति र कागजातहरु समेत लिइ आउने र आफुलाई सहयोग वापत रकम उपलव्ध गराउने व्यक्ति श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय सेढ्वा विर्ता पर्साका भु.पु.प्रधानाध्यापक महेश प्रसाद यादव र श्री राम प्राथमिक विद्यालय पिपरडाढी पर्साका प्रधानाध्यापक रामवेलास प्रसाद पटेल हुन् भनि खुलाईदिएको देखिन्छ। मुख्य आरोपी राजेश्वर

			भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) र दफा १७ द्वारा परिभाषित कसुर समेत गरेको देखिँदा निज राजेश्वर प्रसाद चौरसिया उपर हरीओम कुमार साहबाट दस्तुरको बहानामा गैरकानूनी लाभ घुस रिसवत लिएको रकम रु. २,७५,०००।- र आफैंले नक्कलि तथा गलत कागजातहरुका आधारमा विद्यालयमा कामकाजमा लगाएका तथा सिफारिस गरेका हरीओम कुमार साहलाई तलव भत्ता वापत भुक्तानी दिलाई आफ्नो अधिकारको दुरुपयोग गरी नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएको रकम रु. ३,०४,२१०।- समेत गरी विगो रु. ५,७९,२१०।- (पाँच लाख उनासी हजार दुइ सय दश) कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) र दफा १७ मा उल्लेख भए बमोजिम सोही ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिम सजाय गरी घुस/रिसवत लिएको रकम रु.२,७५,०००।(दुई लाख पचहत्तर हजार) ऐ. को दफा ३ को उपदफा (१) बमोजिम असूल गरी जफत हुन र नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी पुगेको विगो रु. ३,०४,२१०।- (तीन लाख चार हजार दुई सय दश) ऐ. ऐनको दफा १७ बमोजिम असूल	कायम गरिएको हुदा सोतर्फ पनि विचार हुन आवश्यक देखियो । प्रथमतः नक्कली कागजातका आधारमा शिक्षक पदको तलव भत्ता भुक्तानी भएको तथ्य स्थापित भैसकेको छ । राष्ट्रसेवकले यस प्रकारको भ्रष्टाचारजन्य कार्य गर्दा कुनै सवुत प्रमाण छाड्ने स्थिति सामान्यतया हुँदैन । नक्कली नियुक्ति र सरुवा पत्र नै तयार गरी त्यस्ता कागजातका आधारमा पारिश्रमिक भुक्तानी लिने कार्य सामान्य नभई जोखिमपूर्ण कार्य नै हुन्छ । यस्तो जोखिमको प्रत्यक्ष संरक्षण सम्बन्धित संस्थाका प्रमुख र खर्च लेख्ने अधिकारी एवं अनुगमन नियमन गर्ने अधिकारीबाट नै सम्भव हुन्छ । प्रतिवादी हरिओम कुमार साहले यस अदालतमा बयान गर्दा नियुक्तिको लागि लाग्ने दस्तुर र जागिर पाए बापत भोज गर्न भनी जम्मा १८ हजार २ सय ५० रुपैयाँ प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियालाई दिएको भनी लेखाएको देखिन्छ र अधिकारी प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले लिएको तथ्य ईन्कारी गरेको भएपनि अनुसन्धान समक्ष रकम लेनदेन भएको तथ्य उल्लेख भएको देखिन्छ । विना फाईदा यस्तो जोखिमपूर्ण कार्य गरिने र गराईने पनि हुँदैन । लगाउमा रहेका ०७६-CR-००८६, ०७६-CR-००८९, ०७६- CR-००९२, ०७६-CR-०१०३, ०७६-CR- ०१०४, ०७६-CR-०१०६, ०७६-CR-०१०७ लगायतका मुद्दामा आफूले रकम लिएको तथ्य प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसिया स्वयंले पनि स्वीकार गरेको पाईन्छ। तसर्थ अनुसन्धान अधिकारी समक्षको बयानमा प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसिया स्वयंले लिएको भनी लेखाएको रु.१७,०००।- लाई नै रिसवतको विगो कायम गर्न न्यायोचित हुने देखियो । **ग.** प्रतिवादी महेश यादव भन्ने महेश प्रसाद यादवका हकमा विचार गर्दा निज श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय सेडवा विर्ता पर्साका भु.पू. प्रधानाध्यापक भएको देखिन्छ। निज उपर कर्मचारीसँगको मिलेमतोमा गलत तथा नक्कली कागजातहरूका आधारमा विभिन्न व्यक्तिहरूलाई शिक्षकको रूपमा तलव भत्तासमेत भुक्तानी दिलाउन शिक्षा अधिकृत (विद्यालय निरीक्षक) प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको सहयोगी मतियारको भूमिकामा निर्वाह गरेको भन्ने आरोप रहेकोमा यस मुद्दामा प्रसंग उठाईएको दुवै विद्यालयसँग निज सम्बन्धित भएको देखिँदैन । प्रतिवादी हरिओम कुमार साह स्वयंको अनुसन्धान अधिकारी तथा यस अदालत समक्षको ब्यानबाट पनि निजको संलग्नता खुल्दैन। निजको संलग्नता पुष्टि हुने अन्य मनासिव कारण र आधारसमेत मिसिलबाट देखिन आउँदैन । तसर्थ आफ्ना हकमा ईन्कारी बयान गर्ने राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको अनुसन्धान अधिकारी समक्षको बयान मात्रको आधारमा यी प्रतिवादीको संलग्नता	प्रसाद चौरसियाले सनाखत समेत गरिदिइ आफुलाई सहयोग गर्ने व्यक्ति भनि खुलाईदिए अनुसार निज महेश यादवले विभिन्न व्यक्तिहरु लिइगइ राजेश्वर प्रसाद चौरसियाबाट नक्कलि तथा गलत कागजातहरु उपलव्ध गराउनमा सघाउ पुर्याउने कार्य गरी सोही नक्कलि तथा गलत कागजातहरुका आधारमा आफु अनुकुलका व्यक्तिहरुले समेत तलव भत्ता भुक्तानी प्राप्त गर्ने गरी निकासा पठाउन तलव भत्ता निकासा सिफारिस गरी गराई निज राजेश्वर प्रसाद चौरसियालाई गैर कानूनी लाभ उपलव्ध गराउने काम गरेको खुल्न आएकोले राष्ट्रसेवक कर्मचारीसंगको मिलेमतोमा गलत तथा नक्कलि कागजातहरुका आधारमा विभिन्न व्यक्तिहरुलाई शिक्षकको रुपमा तलव भत्ता समेत भुक्तानी दिलाउन गैरकानूनी लाभ प्राप्त गर्न प्रतिवादीहरु रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादवले जगरनाथपुर गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय शिक्षा शाखाका शिक्षा अधिकृत (विद्यालय निरीक्षक) राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको सहयोगी मतियारको भूमिकामा निर्वाह गरेको पुष्टी भै रेहेको अवस्थामा प्रमाण ऐन २०३१ को दफा ९ तथा *अभियोग लागेको व्यक्तिले सो अभियोगबाट उन्मुक्ति पाउन वा सजायमा कमी वा छूट पाउने जिकीर लिएमा सो कुराको प्रमाण पुऱ्याउने भार पनि निज उपर नै हुन्छ* भनी सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त (ने.का.प २०६७ भाग ५२ अंक ४ निर्णय नं. ८३४०) को मुल्याङ्कन नै नगरी विशेष अदालतबाट प्रतिवादीहरु रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादवलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटीपुर्ण रहेको,

			उपर हुन मागदावी लिईएको, **प्रतिवादीहरु रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादवले** भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिमको कसुरमा मतियार हुने कार्य कसूर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निज प्रतिवादीहरु रामवेलास प्रसाद पटेल र महेश प्रसाद यादवलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २२ को प्रतिवन्धात्मक वाक्यांशमा उल्लेख बमोजिम रु. ३,०४,२१०।- (तीन लाख चार हजार दुई सय दश) विगो कायम गरी भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३ को उपदफा (१) र दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिईएको	भएको भन्न मिलेन । **घ.** रामवेलास प्रसाद पटेलले आफूलाई रु.१७,०००।- दिएका हुन् भनी प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले अनुसन्धान अधिकारी समक्ष गरेको बयान बाहेक प्रतिवादी हरिओम कुमार साहले प्राप्त गरेको नियुक्ति पत्र, सरुवा पत्र आदि कागजात तयार गर्नमा यी प्रतिवादीको कुनै भूमिका रहेको भन्ने अन्य सबुत प्रमाण मिसिलबाट देखिंदैन । यसै लगाउमा वीस थान मुद्दा पेस हुन आएको छ । प्रत्येक मुद्दामा निज राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले नै विवादित कागजातहरु ल्याईदिएको भनी प्रतिवादीहरुले बयान गरेको देखिन्छ भने निजलाई सवै मुद्दामा सजाय हुने ठहर समेत भएको छ। एक विद्यालयको नक्कली नियुक्ति तयार गर्ने र जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट काज सरुवा गरिएको नक्कली पत्र तयार गरी अर्कै विद्यालयमा वहाल गराउने गरी सबै मुद्दामा करीव एकै प्रकारको तरिका (Modus operendi) अपनाईएको पाईन्छ । तर सबै मुद्दामा नक्कली कागजात तयार गर्नमा यी प्रतिवादीको भूमिका रहेको भन्ने दाबी नै रहेको पाईंदैन । आफै नक्कली कागजातका आधारमा भ्रष्टाचार गरेको ठहर भएका यी प्रतिवादीलाई निज हरिओम कुमार साहको उक्त कागजात नक्कली भएको तथ्य जानकारी हुन पर्ने आधार समेत मिसिलबाट देखिंदैन। प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाले नै उक्त कागजातहरु ल्याई दिएको भनी लेखाउने प्रतिवादी हरिओम कुमार साहले सबै गल्ती गर्ने निज शिक्षा अधिकृत राजेश्वर प्रसाद चौरसिया हुन नेपाल सरकारको अधिकृत जस्तो मानिस भएको कारण मैले विश्वास गरेको हो भन्ने जिकिर समेत गरेको अवस्थामा तलव भत्ता भुक्तानी दिनु निजको पदीय कर्तव्यनै देखिन आउँछ। यस वापत निजले कुनै लाभ लिएको भन्ने वादीकै दाबी नरहेको अवस्थामा प्रतिवादी राजेश्वर प्रसाद चौरसियाको मतियारको रुपमा यी प्रतिवादी रामवेलास प्रसाद पटेलको भूमिका सवुत प्रमाणबाट स्थापित हुन आएको देखिएन ।	